

ESZMÉK ÉS ESEMÉNYEK

IGENT MONDANI A HITRE – IGENT AZ ÉLETRE

II. János Pál pápa ausztriai útjáról

"Boldogok vagyunk, hogy részt vehettünk a pápai szentmisén". "Nagy lelki megújulást jelentett számomra ez a találkozás a „világegyházzal”. "Bárcsak hozzánk is eljöhetne a pápa". Ilyen s hasonló, lelkes megjegyzéseket lehetett hallani június 24-én du. 2 óra körül Darázsfalván (Trausdorfban), a kissé talán már fáradt, de kocsjukat, autóbuszukat vidám sürgés-forgással kereső magyar zarándokok ajkáról. Öröm töltött el mindannyiunkat, mivel Krisztus látható földi helytartójával együtt dicsérhettük a láthatatlan, de köztünk jelenlevő Urat; hallhattuk – anyanyelvünkön is – Péter utódjának buzdító szavait, érezhettük szerető, lelkipásztori gondoskodását velünk, magyarokkal szemben is.

Sokáig fülünkben csengenek még érthető magyarsággal mondott beszédrészei: "Testvéri köszöntésem különösen a magyar püspököknek szól, élükön Paskai László esztergomi érsekkel, Magyarország prímásával, aki hamarosan bíborosi rangot kap. Köszöntöm a nagy számban összesereglett magyar nyelvű híveket, akik az eisenstadti egyházmegyéből és Magyarországról vagy máshonnan jöttek – köztük az erdélyi menekülteket ... Krisztus és Anyja, Mária iránti szeretet mélyen elődeitek szívében gyökerezett. Ez a szeretet mozgat benneteket is. ... Úturalóul, otthoni hétköznapijaitok számára, azokat a szavakat adom, amelyeket Mária a kánai menyegzőn Fiára utalva mondott: „Tegyetek meg mindent, amit csak mond” (Jn 2,5).

Német nyelvű szentbeszédében – amelynek magyar fordítását mindenki ott találta az ünnepség végén kocsjaja szélvédőjén – szintén sok megfontolandó hangzott el számunkra is: "A mai ünnep liturgikus szövegei nyomán ilyen kérdésekre kell választ adnunk: kicsoda az ember, honnan ered, mi a rendeltetése? ... Hogyan válaszolunk mi, emberek, isteni hivatásunkra? ... Tény és való, hogy gyökerével, vagyis Istennel való kapcsolata nélkül az emberben elsatnyulnak a belső értékek, és hovatovább azamos veszélynek teszi ki magát. A történelem arra tanít minket, hogy azok az emberek és népek, amelyek azt hitték, Isten nélkül is boldogulnak, mindig tragikusan tönkrementek. ... (Isten) mindannyiunkat külön-külön meghívott, midnyájunkra meghatározott feladatot bízott."

Ausztria sajátos földrajzi helyzete és történelmi múltja valamint a Szentatya s az osztrák egyházi vezetők lelkipásztori figyelmissége kidomborította ennek a látogatásnak egyik fontos szempontját: Előmozdítani, hogy az osztrák határokon túlról is számosan találkozhassanak a pápával. Így érthető, hogy a darázsfalvi találkozón kívül – amilyen több mint

50.000 magyar (köztük kb. 10.000 fiatal), 15.000 horvát s néhány szlovák is részt vehetett – a határokon túlról gyűjtötte egybe az ünneplők jó részét a Gurk-Klagenfurt-i rendezvény is (80.000 résztvevőjéből kb. 20.000 szlovén és több ezer friauli olasz volt). Ez az egyetemesség megnyilvánult pl. abban is, hogy az osztrák tömegtájékoztatási eszközök igen meleg hangon emlékeztek meg a pápát köszöntő "magyar zászlóerdőről"; dicsérettel adóztak Czifra János, salzburgi karmesternek, aki nemcsak az ottani hatalmas kórust vezette, hanem a darázsfalvi, három nyelven énekelhető kántot is szerzette.

A pápa ausztriai látogatásának központjában azonban mindenképp az osztrák egyházat belülről érintő kérdések álltak, mert – amint Groer bécsi bíboros érsek írta: "II. János Pál – tekintet nélkül arra, hogy örömmel egyetértenek-e vele avagy visszautasítják illetve kétségbe vonják üzenetét – ,eleget akar tenni a kontinenseken a Krisztustól Simon Péterhez intézett megbízatásnak: Te pedig erősítsd testvéreidet". Ahogy Dr. Karl Berg, salzburgi érsek, az Osztrák Püspöki Kar elnöke, június 21-én az újságíróknak adott nyilatkozatában mondotta: Ne akarjuk eltakarni a pápa látogatásával problémáinkat, hanem helyezzük a reményt a találkozás középpontjába. "Az Ausztriában tapasztalható problémák nem kizárólagosan minálunk merülnek fel, hanem másutt is: Elidegenedés az Egyháztól, az Egyház messzemenő visszaszorítása a közéletből és az Egyház lényegét érintő belső viták."

Az osztrák katolikus egyházban vannak igen mély hitű csoportok és személyek. Elég megemlíteni, hogy az ország több mint 10 lelkigyakorlatos házában ritkán van "üres nap", az ún. megújulási mozgalmak (pl. a karizmatikusok, cursillisták) sok plébánia életébe vittek lendületet; jelentős a katolikus sajtótermékek száma és befolyása. Ugyanakkor évente több ezren "lépnek ki" az Egyházból, főleg hogy ne kelljen nekik adót fizetni; egy Salzburgban végzett reprezentatív felmérés szerint a fiatalság több mint 80 százaléka hisz Istenben és rendszeresen imádkozik, de csak kb. egyharmada talál erőt és támaszt az Egyházban; a lakosai többségében magát katolikusnak valló országban megdöbbentően magas a művi vetélések száma. A pápa látogatására választott mottó: "Igen a hitre, igen az életre" éppen a hit és az élet egységét akarta mind az egyének, mind pedig az egész társadalom emlékezetébe idézni, szívébe vésní.

A pápa nemcsak dicsérettel adózott az osztrák katolikusoknak a missziók érdekében, az emberi méltóság védelmében kifejtett erőfeszítéseikért. Ismételten visszatért a "kényes témákra" is. Érkezése után, a bécsi Stephansdombon mindjárt hangoztatta: A keresztények nem elégedhetnek meg csupán avval, hogy "panaszkodnak amiatt, mert Istent távol tartják vagy kifelejtik a közéletből." Teremtsenek olyan körülményeket, amelyek "megkönnyítik a hit újjáéledését". "Demokratikus államban éltek, amely mindenkinek lehetőséget nyújt arra, hogy erőteljesen részt vegyen a társadalom felépítésében; sőt ezt el is várja.

Mint keresztények tegyének fel tehát a kérdést: Az Istentől és evangéliumától rátok bízott küldetés szerint jártok el ezen a téren? Milyen társadalom az, amelyben az öreget nem egyszer betegnek tekintik, a beteget pedig békerontónak; amelyben könnyelműen kötik meg a házasságot, s még könnyelműbben bontják fel; amelyben évente több tízezer gyermeket ölnék meg, mielőtt napvilágot láthattak volna." – Tartózkodása utolsó napján, a tiroli Bergisel stadionban, – ahol 45.000 embernek kellett helyet szorítani a várt 30.000 helyett – éppen a látogatás mottójából kiindulva állapította meg, hogy Ausztriában, "mint Európa jó néhány egyéb országában" komoly veszély fenyegeti a hitet. "A nemzedékek egyre kevesebbet beszélnek egymással, növekszik a válások, az öngyilkosok száma a fiatalkorúak között is, a politikai pártok és a politikusok között kiméretlen harc folyik, s elkeseredett konfrontációk tapasztalhatunk a keresztények között, cinikus kritikák hangzanak el az Egyház ellen saját kiadványaiban is."

Az utóbbi megjegyzés elsősorban utalás azokra az egyházi alkalmazásban levő személyekre, akik nemtetszésüket nyilvánították ki a három utolsó püspöki kinevezéssel kapcsolatban. Úgy tűnt nekik, hogy a pápa, az új püspökök révén irányváltoztatást óhajt az osztrák egyházi életben. A Szentsek kifogásolta volna az osztrák püspöki kar nyilatkozatát a Humanae vitae enciklikával kapcsolatban, mivel túlságosan az egyén lelkiismereti döntését hangsúlyozta a születésszabályozás kérdésében. Erre vonatkozóan így nyilatkozott a pápa a püspökökhöz intézett – s egész ausztriai látogatásának legjelentősebb – beszédében, Salzburgban:

"A lelkiismeret, amint ezt a Zsinat mondja, „az egyén legréjtettebb magva, és szentély” (GS,16). Az ember benső méltóságának és Istenhez való kapcsolatának alapja. Azonban elhomályosodhat benne Isten valósága, elferdülhet lelkiismerete; tagadja a bűnt, tagadni fogja Istent is. – Ma sokan csupán viszonylagosnak tartják a lelkiismeretet, amit pusztán az ember alkot: az Isten nélküli humanizmus szabályának. „Kövessd a lelkiismeretedet” kiáltják feléje, anélkül, hogy segítséget nyújtanának neki az eligazodásban. ... A lelkiismeretnek elidegeníthetetlen joga van az igazságra, s alapjaiban érinti az ember méltóságát. ... Ez utóbbi azonban csak a helyesen képzett lelkiismeretben domborodik ki, amely az igazságra irányul s eszerint hozza meg döntéseit. ... Az embernek tehát keresnie kell a Krisztustól kinyilatkoztatott igazságot és az Egyház tanítását irányelveként kell beépítenie döntéseibe. ... „Ezt az akarati és értelmi engedelmisséget különösképp meg kell adni a római püspök hivatalos tanítói tisztének még akkor is, ha nem „ex cathedra” beszél” (LG,25). ... Ti magatok rávilágítottatok nyilatkozatotokban (amelyet a püspöki kar legutóbbi „ad limina” látogatása után tett közzé; fordító megjegyzése) a lelkiismeretre való hivatkozás téves formáira, s hogy mit jelent ez pl. a gyakorlati keresztény életben a „Humanae vitae” enciklikára és a „Familiaris consortio” apostoli iratra vonatkozólag."

Mindenekelőtt azonban egyéniségével, magatartásával igazolta a pápa, hogy nem ítélkezni jött Ausztriába, hanem hirdetni Péter utódjának szavát, hogy püspök- és paptestvérei, valamint a hívek megújult lélekkel szolgálhassák Krisztust. Mindenkit megdöbbenetett a Szentatyának Mauthausenben, a volt náci koncentrációs és megsemmisítő táborban mondott szavai, amelyeket azokhoz intézett, akik annak borzalmait megtapasztalták, valamint hozzánk is: "Ti, akik túléltek a Jeremiás sirató énekeihez hasonló szenvedéseket, mit mondotok nekünk az utolsó szó jogán? A tegnapi és a ma emberei – ha még valahol a földkerekségen létezik is a megsemmisítő légerek rendszere – mondjátok: Mit hagyományozhat át századunk a következőkre? Túl hamar elfelejtettük poklotokat? Nem töröljük ki emlékezetünkől és lelkiismeretünkől a régi büntények nyomait? Mondjátok meg nekünk, milyenek kell lennie nemzedékünknek, amelyik az emberiség nagy veszteségeinek nyomain él? Milyenek kell lennie-e az embernek? Mennyit kellene megkövetelnie magától? ... Mondjátok meg, mert jogotok van hozzá; akik szenvedtetek és életeteket elvesztettétek. Nekünk pedig oda kell figyelniük tanúsgátéletekre!"

Felejthetetlen marad az is, hogy mily közvetlen kapcsolatot tudott teremteni a Szentatya – főleg amikor a protokolltól előírt kereteket áttörte – a munkásokkal, fiatalokkal és a gyermekekkel. Lorchban, ahol igazi dialógust folytatott a munkanélküliek, gyári dolgozók és munkásnők képviselőivel maga mondotta a találkozás végén, hogy már nem is "igeistentisztelet" (Wortgottesdienst), hanem "beszélgetőistentisztelet" (Gesprächsgottesdienst) vett részt, "s ez nagyon is helyén való volt". A szeretetet, a másik megbecsülését elsősorban a viselkedés sugározza. S ezt az osztrákok többsége is megértette.

(R)

Msgr. LEFEBVRE SKIZMÁJA

Gföhl kis osztrák falucska plébánosa július elején fekete zászlót tűzött ki a templom tornyára. Az ajtóra kitett gyászjelentésen pedig a következő szöveg állt: "Gyászoljuk hitünk egységének szakadását". A plébánia területén ugyanis Msgr. Lefebvre követőinek egyik csoportja működik: kurzusokat, megbeszéléseket tartanak. A hívek egy része nem értette meg, hogy plébánosuk miért nem szereti, ha ezeket a rendezvényeket látogatják. Nem pusztán papok közötti féltékenységről van szó? Hiszen a vendégek csak a régi latin miseszövegeket használják, valamint a gyermekkorban tanult igazságokat hirdetik. – Most, hogy szakadás jött létre a római katolikus egyház és Lefebvre követői között, a plébános különösen fontosnak tartja, hogy hívei helyes képet kapjanak a fejleményekről.

Olvásóinknak bizonyára nem ismeretlen Msgr. Lefebvre, 83 éves, nyugalmazott érsek neve. 1968-ban Fribourgnban (Svájc) megalapította a X. Szent Pius Papi Testvériséget. Mivel többször kinyilvánította, hogy ellentétben áll a II. Vatikáni Zsinattal, 1975-ben megvonták az egyházi elismerést a Papi Testvériségtől, és mivel engedély nélkül szentelt papokat, felfüggesztették püspöki méltóságának gyakorlásától. Mivel minden megegyezési törekvés és intelem ellenére ez év július 30-án engedély nélkül négy papot püspökké szentelt, a kiközösítés cenzúráját vonta magára.